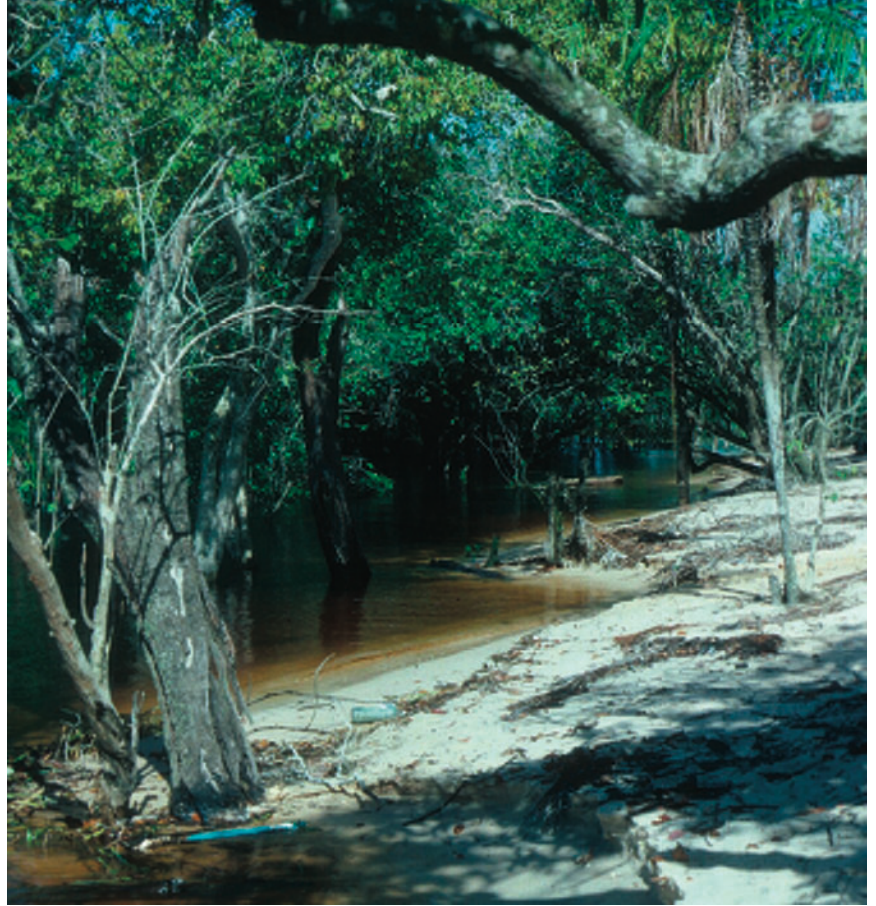

Yok Olan Sulak Alanlar ve Sera Gazı Salımı

Brezilya'nın Cuiabá kentinde 21-25 Temmuz tarihleri arasında gerçekleştirilen 8. INTECOL Uluslararası Sulak Alanlar Konferansı'nda 28 ülkeden yaklaşık 700 uzman bir araya geldi. Dünyanın en çok tehdit altındaki ekosistemleri arasında sayılan sulak alanlar, atmosferdekine yakın miktarda karbonu tutuyor. Bu alanların buharlaşma ve insanlar tarafından tahribi sonucunda yok olması, sulak alan kaynaklı karbonun da atmosfere sera gazı olarak karışmasına yol açabilir.

Dünya'nın giderek artan sıcaklığı, sulak alanlardaki suyun buharlaşmasını ve bu alanlarda tutulan organik maddelerin bozulma hızını artırırken bir yandan da sulak alanlar için önemli kaynaklar olan buzulların ve yağışın da azalmasına yol açıyor. Organik maddelerin yetersiz oksijen nedeniyle yavaş bozulduğu sulak alanlar, karbonu yıllar boyunca bünyesinde tutuyor. Sulak alanların 771 milyar ton sera gazını (CO₂ ve CH₄) tuttuğu tahmin ediliyor ki bu, atmosferdeki toplam karbon dioksitine denk bir miktar.

Bilim insanları sulak alanların azalmasının sürmesi durumunda tahrip edilen alanlardaki karbon salınımının küresel ısınmayı önemli ölçüde arttıracığından korkuyor. Mato Grosso Federal Üniversitesi (UFMT) Rektörü Prof. Paulo Speller, kurutulmuş tropikal bataklık ormanlarından yılda hektar başına 40 ton, kurutulmuş turbalıklardan hektar başına 2,5-10 ton karbon salınımı olduğunu tahmin edildiğini söylüyor. Geçen yüzyılda dünyaki sulak alanların %60'ı, Avrupa'dakilerince yaklaşık %90'ı başta tarım amaçlı kurutma olmak üzere kirlilik, baraj, kanal ve su kuyusu yapımı, kentsel kalkınma ve turba çıkartma gibi nedenlerle yok edildi. Türkiye'nin Önemli Doğa Alanları kitabında Dr. Uygur Özemi'nin belirttiğine göre Türkiye,

sulak alan açısından çok zengin bir ülke. Buna karşın geçen yüzyıldaki yanlış uygulamalar, özellikle kurutma çalışmaları nedeniyle, bu alanların yarısı (~1,5 milyon hektar) ya geri dönüşsüz olarak tahrip olmuş ya da doğal yapısı bozulmuştur.

Max-Planck Evrimsel Biyoloji Enstitüsü'nden Prof. Wolfgang Junk iklim değişiminin sulak alanlar üzerindeki etkisinin, yerel düzeydeki kötü yönetimin neden olduğu tahribatla karşılaştırıldığında çok küçük olduğunu, sulak alanları korunmanın, zarar görmüş alanları iyileştirmeye çalışmaktan çok daha ucuz mal olacağını belirtiyor. Konferansa katılan, Birleşmiş Milletler Genel Sekreter Başyardımcısı ve Birleşmiş Milletler Üniversitesi Rektörü Konrad Osterwalder, geçmişte insanların sulak alanları sıklıkla çözülmesi gereken bir sorun olarak gördüğünü ve aslında gezegenimizin sağlığı için gerekli olan sulak alanlara karşı -bulduğumuzu sandığımız- kurutmak gibi, çözümlerin

asıl sorunlar durumuna geldiğini söylüyor.

Sulak alanların su kaynaklarının düzenlenmesi ve depolanmasındaki rollerinin yanı sıra suyu organik kirleticilerden arıtma, sel ve erozyondan koruma, besinlerin geri dönüşümü ve tortu birikimini sağlama gibi birçok önemli işlevi var. Ayrıca sulak alanlar, zengin besin kaynakları ve çok çeşitli habitatlarıyla, biyoçeşitlilik açısından yağmur ormanları ve mercan resifleriyle karşılaştırılabilecek ölçüde zengin bölgeler.

8. INTECOL Uluslararası Sulak Alanlar Konferansı'nda konuşmacılar sulak alanların etkin bir biçimde korunması için havzanın tümünü kapsayan uzun dönemli karmaşık planlara ve sıklıkla ülkeler arasında yapılacak anlaşmalara gerek duyulduğunun altını bir kez daha çizdi.

Murat Gülüsaçan

http://www.eurekalert.org/pub_releases/2008-07/unu-mgg071408.php
http://www.dogadernegi.org/data/odapdf/01_ONYAZI_CILT_1.pdf